

Kitekint? - Állam és jólét

2011 január 31. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

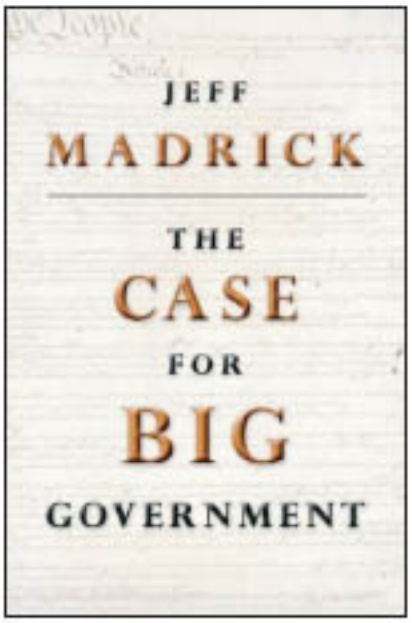
Még nincs értékelve

Mérték

Miért nem a nagy vagy a kis állam a jó kérdés? Mikor fejl?dött a leggyorsabban az Egyesült Államok? Miért jó mégis a jóléti állam? Mit kell tennünk nekünk, magyaroknak?

Az egyenl?tlenségek mérséklése segíti a gazdasági növekedést

Jeff Madrick - a Challenge amerikai folyóirat kiadója, egyetemi tanár, kit?n? és morálisan tiszta közgazdasági kiadványok sikerszerz?je - új könyve nyílt hadüzenet a neoliberális közgazdaság maradék seregeinek. A hetvenes évek végét?l három évtizeden át uralkodott a neoliberális közgazdasági iskola Amerikában: eszerint minél kisebb az állam, annál jobb a gazdaságnak, a piac önszabályozó, és az adócsökkentések mindig több munkára és beruházásra sarkallnak. Madrick azonban bebizonyítja, hogy az Egyesült Államok azért lett nagy és gazdag, mert jól használta az államot. A sikeres kormányzati programok - a tömeges földtulajdonszerzés támogatásától az iskolarendszer kiépítéséig, az autópálya-építést?l az internetig, a nyugdíjrendszert?l az egészségügyig - az elmúlt száz évben a GDP 6-7 százalékáról 27 százalékra emelték az állami adók szintjét, de e nélkül Amerika nem lenne az, ami. Ronald Reagan és id?sebb George Bush kormányzása idején is emelkedett az állami újraelosztás, ahogy Margaret Thatcher brit uralma idején is: a szavak és a tettek között tehát van némi ellentét.

Jeff Madrick: The Case for Big Government, Princeton University Press, 2009

S?t, Amerika akkor gazdagodott a leggyorsabban, amikor többet költött szociális kiadásra és kiterjesztette a harmincas években, a New Deal során megépített jóléti államot. Ez történt az ötvenes és hatvanas években is, de 1979 után a neoliberálisok nyomására megindult a jóléti állam leépítése. Amerika ma már csak a GDP 13 százalékát költi szociális juttatásokra, szemben az európai jóléti államok 25-30 százalékos szintjével. Szerz?nk szerint azonban a jóléti állam jó dolog, mert segít egyenl?bbé tenni a társadalmat, ami gyorsítja a gazdaság növekedését. Az egyenl?tlenségek mérséklése azért segíti a növekedést, mert er?síti az optimizmust és az igazságérzetet a társadalomban, valamint csökkenti a piacon kialakuló jogtalanságokat, különösen a n?k, a kisebbségek és a speciális helyzet? csoportok esetében. A jóléti állam jó a munka, a munkavállalók számára, ezért er?síti a növekedést.

Szerz?nk bizonyítja, hogy az elmúlt három évtizedben az amerikai munkavállalók dönt? többségénél nem n?tt a reálbér, jelent?s részénél pedig csökkent, miközben számottev?en növekedtek a társadalmi egyenl?tlenségek. A társadalom 80 százaléka már nem kalkulálhat az amerikai álommal, vagyis azzal, hogy jobban él majd, mint a szülei: valójában csökken reálkeresete szüleihez képest. Bár egyre több olcsó ázsiai ruhát, elektronikai terméket és bútort vásárolhat fizetéséb?l, az alapvet? javak - ház, oktatás, egészségügy, közlekedés - megszerzése egyre többe kerül.

Madrick szerint nem kicsinek vagy nagynak kell lennie az államnak, hanem hatékonynak. Javaslata szerint három

százalékkal emelni kellene a GDP-arányos adószintet, és a pénzt okos kormányzati programokra kell költeni. A többlet százmilliárdokat szociális programokra, oktatásra, egészségügyi ellátásra és infrastruktúra-fejlesztésre kellene fordítani, így mérsékelve a társadalmi egyenl?tlenségeket. Amerika ezzel még messze az európai jóléti államok 40-50 százalékos adócentralizációja mögött maradna: a 30 százalék körüli adószint a fejlett világ legalacsonyabbja lenne. A mai válság valamit lezár Amerikában: vége a neoliberális gazdaságpolitika uralmának, er?södik a szociális gondolat, de még nem d?lt el, hogy újból a jóléti állam er?sítése felé fordul-e a világ leggazdagabb országa.

Magyarországon is sokan hittek a neoliberálisok hamis érveinek. Sokan gondolták, hogy nincs szükség jóléti államra, a munka nem számít, csak a t?ke. Az egészség és a tudás a piacra bízható, nincs szükség a gyermekvállalás támogatására és a szegénység elleni fellépésre. A jóléti állam azonban jó dolog, de jól kell m?ködtetni, különben drága és egyetlen célját sem éri el. Ez az helyzet nálunk, ezért kell a fordulat.

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló